

SÜMEGE ÉS VIDÉKE

Megjelenik minden vasárnap.

<p>Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sümege, Horvát Gábor könyvkereskedésében.</p>	<p>Előfizetési árak: Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 f. — Egyes szám ára 20 fillér.</p>	<p>Hirdetések egység szerint A nyílt tér sora 1 korona.</p>
--	--	--

Polgártársak!

A budapesti Központi Nemzeti Tanácstól táviratilag a következő központi körözüvény érkezett:

A Nemzeti Tanács közli Magyarországnak népével, hogy Budapesten átvette a hatalmat, egyetlen csepp magyar vér sem folyt ki. A király gróf Károlyi Mihályt nevezte ki miniszterelnöknek, a nemzeti tanácsból kormány alakult, a katonaság, munkás-ság, polgárság, vidék felelősödött a nemzeti tanácsnak. Budapesten nyugalom van.

A Nemzeti Tanács felhívja Magyarországnak népét, hogy szent fegyelemmel, önfeláldozó nyugalommal őrizze meg a rendet személy- és életbiztonság megóvása a legnagyobb érdek, aki pusztít, rombol, a nemzet életét veszélyezteti. A magyar nemzeti tanács a haza üdve, függetlensége, a béke szent érdekében parancsolja meg, hogy mindenki nép és katonaság a legnagyobb rendben, nyugalomban várja be a tanács utasításait.

Polgártársak! E tervzet folytán Sümege is megalkul a járási Nemzeti Tanács, mely a vármegyénket Horvátország felől fenyegető veszély folytán a személy és vagyonbiztonság megóvása céljából fegyveres Polgárőrséget szervez. Felkérünk benneteket, hogy a helyi Nemzeti Tanácsba mennél számosságban lépjétek be a birtokokban levő fegyvereket a polgárőrség felfegyverzése céljából bocsássátok a Tanács rendelkezésére.

A Nemzeti Tanács Helyi Intéző Bizottsága.

Sümege képviselőtestülete a közönség nagy érdeklődésével tegnap délelőtti gyűlést tartott. Ezen Eitner Zsigmond orsz. képviselő ismertette az ország helyzetét, a haza iránti szeretetre és kötelességérzetre buzdította a megjelenteket, s intette, hogy a súlyos órákban lelke teljes erejével tartsa meg a rendet, a fegyelmet, a nyugalmat, egyben indítványozta üd-

vözölje a gyűlést a Nemzeti Tanácsot, a nyugalom és közrend érdekében pedig a polgárság és katonaság köréből válassza meg a közrendőri szervezetet. Az indítványt Dörnyey József és Németh József többek hozzájárulása után egyhangulag elfogadta a gyűlés. A délután folyamán mind a katonai mind a polgári őrség megalakult. Dörnyey hadnagy indítványát, hogy a kocsmákat bizonytalan időre tiltsák be a szeszmerést szüntessék meg, a gyűlés közhelyesléssel fogadta.

Délután megalakult a Nemzeti Tanács. Elnöke Eitner Zsigmond orsz. gyűlési képviselő, alelnöke Csonka Antal, Végh József dr. és a szolgálatban levő főszolgabíró. A polgári őrség vezetője Szűcs Zsigmond lett.

Diák otthont.

Az elemi iskola államosításával községünk népiskolájának fejlődése van. Az állam már eddig is sokat tett ez iskola felvirágoztatása érdekében. A többi majd megy a maga útján, a természetes fejlődés erejével.

Még két feladat vár a községre, hogy városunk teljes kulturális fejlődését tető alá hozza: a polgári iskola államosítása és a 4 osztályú reáliskolának 8 osztályúvá való fejlesztése.

Mind a két feladatnak alapja: a tanulók kellő számának biztosítása.

Eddig bizony egyik intézet sem dicsekedhetett megfelelő számú tanulóval. Ebben az iskolai évben azonban egyszerűen nagy lépéssel emelkedett a tanulók száma: mindegy 50 százalékkal. Ez az emelkedés igen szép biztató volt arra nézve, hogy jövőre egyre több tanuló keresi föl Sümege nek emez intézeit.

A tanulók eme megnövekedését nagyban előmozdította a vasúti közlekedés. A szomszédos községekből és vasúti állomásokról a tanulók fél 8-ra Sümege voltak és fél 3-kor utazhattak haza. Így a teljes iskolai időt Sümege tölthették. Napi ellátásukat magukkal hozták, így

szüleiknek nagyobb költségébe az iskola nem került.

Most mint villámcsapás érte ezeket a családokat a menetrendnek az a változása, hogy fél 8 órai vonatunk elmaradt. Mivel naponkint bejáró tanulók szülei jórészt bizony szerény módúak, hát kénytelenek lesznek tehát gyermekeiket a sümegei iskolából kifogni. Evvel újra megcsappan a tanulók száma s iskoláink fejlesztése könnyen a kútba esik, mert a vidék szülei más iskolába szoknak.

2) Kettős cél arra sarkalja intező körünket, hogy ezen az állapoton segítsenek. Hogy a vonat visszaállítsák, arra megtörténtek a lépések, sajnos, semmi sikerrel sem kecsegtetnek.

3) Egyik a szegény tanuló érdeke, hogy magasabb rendű életpályára jussanak. A másik az iskoláé, hogy a tanulók száma meg ne apadjon.

Egyedüli segítségül csak valami diákotthon létesítése kínálkozik. Bizony fogas kérdés a mostani rendkívüli súlyos megélhetési viszonyok között. De nem lehetetlen. Helyiségről kell első sorban gondoskodni. Ez bizonyosan akad. Ide azután a tanulók szülei beszolgáltatnák nyers terményben azt az élelmet, amely gyermekeik ellátására szükséges. Maga a város és társadalom pénzbeli segédlemmel támogatná a diák otthont, hisz súlyos közszégyen érdek, hogy mind a reál mind a polg. leányiskola minél több tanulóval rendelkezzen.

Azután jövőre, a háború multával haladéktalanul gondoskodni kell kellőképpen megszervezett diákotthonról, amely nagyobb számú tanuló befogadására legyen alkalmas.

— Kinevezés. Az igazságügyminiszter Belső István sümegei járásbírói díjokat a devecseri járásbírói díjra irakóvá nevezte ki.

Készülődés a békére.

Iparosok anyagbeszerzése.

A pénz, amelyből — most, hogy nem lehet kellően értékesíteni — sok van, elhelyezkedést keres. Nagy föllendülést várnak a béke idejére, s ehhez képest kíván minden osztály berendezkedni, elhelyezkedni. A sok alakulás és alakítás, szervezés, ha a várt és kívánatos föllendülés a dolgok természeténél fogva nem következnek be, önmagukban is meg fogják hozni a föllendülést, mert hiszen mindegyik élni és érvényesülni akar, s a föllendülés leveletői helyett, annak forrásai válnak.

Az alakulások legtöbbször, a sok közvetett cél mellett, egy végcélra törekszik, s ez a pénz lehető gyümölcsöző elhelyezése. Értéket és fokozott értéket kívánunk a pénznek biztosítani, amely a háború alatt felgyülemlett. Bizonyos, hogy minden ilyen alakulás friss erőt visz a közgazdasági élet folyamataiba, s a gyümölcsözös mellett kétségtelenül eredményezi, a köztett hirdetett célokkal.

Hamarosan híre terjedt az érdeklődésben az új alakulás, s bár még a részleteket nem, vagy csak alig is ismerik, máris osztatlan nagy az érdeklődés az iparosok körében. Arról van szó, hogy amennyiben lehet megszervezik az Iparosok Anyagbeszerzési Részvénytársaságát. Az új részvénytársaság céljait nagy vonásokban a következőkben ismertethetjük:

Célja nyersanyagok, áruk, munkaszükségűk beszerzése, ipari cikkek közös termelése, eladása. Közös áruaktárak létesítése, a műhelyek, ipartelepeknek anyagokkal való ellátása.

Még a háború ideje alatt külföldről is szabadforgalom tárgyát képező árukat beszerez és a tagok között szétoszt. A háborúból a békébe való átmenet idejében részesíteni akarja tagjait a hadsereg anyagbeszerzésében, a béke beállta után gazdaságosabbá fogja tenni az áruk előállítását, forgalombahozatalát. Mindezekhez módot nyújt a tagjainak akár pénzbeli kölcsön, akár nyersanyaghi-telezés által.

Az a röviden előadott programmal meggyőző erővel érvel amellett, hogy ezt a részvénytársaságot meg kell csinálni, azon egyszerű oknál fogva, mert az annyira óhajtott béke helyreállításával anélkül aligha tudnának iparosaink mihez fogni. Alig gondolható el, hogy a magára hagyott egyén miképpen gondoskodhatnék béke idején a várható kaoszban

arról az anyagszükségletéről, amelylyel magának megszerzi a tisztességes kenyérét.

Hiszen, amint már több ízben rámutattunk, számos iparos van, akit fegyverbe szőlítettek, s akinek itthon maradt családja kénytelen volt a szerszámokat értékesíteni, műhelyberendezését eladni, csak hogy valahogyan megóvja életét. Ezeket az eszközöket pótolni kell. De nem elég a munkaeszköz beszerzése, hanem a kenyérkeresethez anyag is kell, amit az iparos feldolgozhat. Honnan kerül elő az anyag? Mikor az országnak egyszerűen fog kérni anyagot, elképzelhető-e, hogy a kérő nagy tömegből kihallatszik az egyén szava? Am az egyéneket összefoglaló közület hangos szóval követelhet, jobban tervezkedhetik az anyagforrások után, olcsóbban tudja az anyagot beszerezni a nagy tömegben, mint amennyire az egyedülálló kisiparos hozzájuthatna.

De programban van a közös termelés biztosítása, ehhez az értékesítés s a közös raktárak létesítése. Nem csak az elmélet, hanem immár sok helyütt kipróbált gyakorlat is régóta hirdeti a közös termelés és közös értékesítés előnyeit. Az eszközöket nem kell az egyéneknek beszerezni. Ezeknek beszerzési költsége nem terheli a készített munka árát. A közös műhelyek révén előálló műhelyi kiadások költsége megoszlik, amint megoszlik a raktározás súlyos költsége is.

A mi iparosaink egész serege kitűnően ért az iparához, de kevésbé ért ipari cikkeknek értékesítéséhez, amelyre szintén rendelkezésre állna a közös raktár és a központosított értékesítés.

Ha más haszonnal nem járna a részvénytársaság alakítása, mint azzal a nagy jelentőségűvel, hogy az ipari lábra állítja a megerősít, máris teljes lenne a jutalom az alapítók számára. De az erkölcsi fölöttén siker mellé a maradhatatlanul odaszegődik az anyagi haszon is, amely tetemesen nagyobb ugyanolyan munkabefektetés mellett az egyénre, mintha különállóan igyekeznek minden ügyén elintézni.

Különös jelentőségűvé teszi az alakulandó részvénytársaságot az a cél, hogy biztosítsa az iparosság részére a hadseregnek felszabaduló cikkek igazságos elosztását. Elvégre a háború végéhez közeledünk, amikor egész nyugodtan beszélhetünk a leszerelés közelségéről, amely kedvező esetben sok kedvezményt biztosíthat az iparosságnak. Már alakultak társaságok amelyek hasznát igyekeznek húzni a leszerelésnél szétosztandó cikkeknek. Okos előrelátással gondoskodni kell magunknak is olyan szervezetről, amely a helyi iparosokat a hely közelébe juttatja, ahonnan hamar eljutnak az anyagi boldogulást jelentő osztáshoz.

Az érvek egész sorozata szegődik a tervezett megoldása mellé míg ellene talán csak az tudna érvelni, aki magának akarna hasonló céllal, kizárólag nyereszéskedésre szervezett társaságot alakítani. Legalkalmasabb volna ha a részvénytársaság azokból alakulna akik maguk is érdekelt iparosok, hogy így kétszeres haszon hárommalosra adjuk. De a megalakulás

minden esetre sürgős, közeledik a sokat hangoztatott „átmeneti idő” amikorra résen kell lenni az iparosság érdekében.

H I R E K.

Polgártársak.

A szeretett városunkban is megalakult Nemzeti Tanács és Katonai tanács szől hozzátok ezekben a történelmi pillanatokban és tolmácsolja nektek az országos Nemzeti Tanács azon üzenetét, hogy a vér nélküli kivívott önállóságunk és függetlenségünk megvédését és magatartását mindannyiunk szent és hazafias kötelességének tartsa. Ezért elsősorban mindenkinek kötelességévé teszi, hogy:

1. a rendet és nyugalmat óvja meg; ennek előmozdítása végett a helyi katonai és polgárőrséget támogatassa, neki engedelmességedjék,
2. A helyi tanács elrendeli, hogy a város összes vendéglőit, pálinkakaméreseit, kávéháza a további rendelkezésig zárva tartandók 1000 K pénzbírság mellett.

3. A legszigorúbb szabadságvesztés büntetés terhe alatt tartózkodjék a lakosság az osztály- és felekezet elleni mindennemű izgatástól.

4. Este hét órán túl az utcán senki ne tartózkodjék és kerülje a csoportosulást.

5. Felhívja továbbá a város azon lakosait, hogy a kik a f. 2-án délelőtt a katonai raktárból az állam tulajdonát képező bármilyen katonai felszerelési tárgyat, vagy élelmi szerel elvittek, önként azonnal vigyék vissza a katonai raktárba, ez esetben bántóddáuk nem lesz, míg ellenesetben háborús fosztogatás miatt a legsúlyosabb szabadságvesztés büntetéssel sújtatnak.

6. Tudomására hozza a Nemzeti Tanács a közönségnek, hogy a helybeli kereskedőknél levő közszükségleti árucikkek sürgős kiosztását elrendelte és intézkedett, hogy a lakosság szükséglete arányában vásárolhasson.

7. Felhívja továbbá a város felmentett katona és már erre alkalmas polgárait, hogy a helybeli polgárőrség megalakítása végett ma délután 4 órakor a városházán jelentkezék Szűcs Zsigmond polgárőr parancsnoknál.

Végül hazafias tisztelettel meg-hívja a város polgárságát hogy a magyar nemzet függetlenségének és a néprajom létrejöttének megünneplésére a mai napon d. e. fél 11 órakor a városházai téren tartandó népgyűlésen minél számosságban jelenjen meg.

Polgártársak a mai napon lobogózzatok fel házaifokat.

Sümege, 1918. november 3-án.
Hazafias üdvözléssel
A Sümegei Járási Nemzeti Tanács és Katonatanács.

— **Kitüntetés.** *Malomsoky* László 39. gyalogezredbeli hadnagyot a Montellói csatából kifelőlőleg a katonai érdemkereszttel, a hadiékülménnyel és a kardokkal tüntették ki.

— **Helytelen rendeletek.** A miniszteri rendeletek szerint 1 kat. hold kukorica termés után 4 métermázsa kukoricát s 1-1 sertés után 5 kg. szalonnát kell beszállítani. Mi következik ebből? A

2-300 öles kukorica föld kicsi gazdája, akinek termése saját szükségletére sem elég, arányosan éppen annyit ad be, mint az a nagybirtokos akinek 1000 hold kukoricája volt. A 200-250 kg. kg. sertés után éppen úgy 5 kg.-ot szedve be, mint a 60-70 kg.-os után. Nem számolnak ezek a rendeletek a kis ember érdekével. Meg kellett volna állapítani valami létezőt, azután a beszállítandó mennyiséget aránykulcs szerint követni. Ez a nép nagy tömegeinek életérdeke.

— **Községi gyűlés.** Sümege képviselőtestülete október hó 27-én Kiss Antal városbíró vezetésével rendkívüli gyűlést tartott. Ezen a közönségi megváltásnak módozatait megállapították. *Presing* József tégla mesternek kérésére az égetés díjait emelte a gyűlés, azonban elvárja, hogy a mostani viszonyok mellett is 11 égetést végezni iparkodjék. Az állami elemi iskola gondnokának kérésére a szegény tanulók felruházására 3000 K-t szavazott meg a képvis. testület. A borítaladó kezeléséért a befolyó pótdókból az adóügyi jegyző 30, a pénztáros 20 százalékot kap. Pethő Gyuláné iparisk. szolgáló évi fizetését 100 K-ról 200 K-ra emelte a gyűlés. Az ipariskolai óradíjat 250 K-ra állapították meg. *Csecsinovits* Józsefnek a helybeli állami elemi iskola egy jó tanulójának jutalmazására tett 250 koronás alapítványát a gyűlés elfogadta.

— **Elmentek a tűzerek.** A Sümege állomáson tűzerezred katonái, nagyrészt galiciák, tegnap elhagyták Sümeget. A katonák a katonai raktárból felszerelést egyenként, később csoportonként hagyták itt a társaságot. A város népének feltűnt a katonáknak ez a felszerelése, s egy-kettőtől, el akarták venni, hogy a holmit el ne vihessék innen. A katonák erre buzdították a népet: menjenek a katonai raktárba, van ott sok minden, csak vigyék. Erre megindult a nép a katonai raktárhoz, ott az ajtót felnyitották s egypár hazatért sümegei katona legény vadóságával hordták szét a sok holmit: talpat, bőrt, petróleumot, mindenféle katonai felszerelést. A fosztogatásnak a Dörnyei hadnagy vezetésére kivonult katonai őrség vetett véget. A lakosság egy része jóhiszeműen hordta szét az árut s már délután többen vitték vissza. A Nemzeti Tanács megalakítása elrendelte, hogy aki vissza viszi az elhozott holmit, büntetlen marad, és akinél a házkutatás ilyen cikkeket talál, azokat mint háborús fosztókat a bíróságnak adja át.

— **A spanyol járvány végre csappan városunkban.** Most meg a környékbeli falukban lép fel súlyosan. Három orvosunk szinte emberföldönti munkát végez, hogy veszedelmes betegséggel megküzdjön.

— **Hat vagon tábori lap egyszerűre.** Az orosz fogságban szünylő magyar katonák családjai a múlt évi július hó óta kétségbeesetten tapasztalták, hogy a fogoly magyarok postája elmaradt. Most egyszerűre hat vagon levél érkezett Oroszországból, ezeket az akkori bizonytalan állapotok miatt nem továbbították. Hány család fog megvigasztalódni!

— **Hirdetmény.** Értesítem a közönséget, hogy november 1-től kezdődőleg a Budapestről délután 1 óra 23 per Tapolcáról érkező 1110 és a Tapolcáról délután 1 óra 28 per Budapest felé induló 1109 sz. vonatok közlekednek csak. — Be lettek szüntetye a Budapest és Bruck királyhídra közlekedő 1, 6, 7 és 8. számú gyorsvonatok is.

— **Ujabb prémium a tengerire.** A miniszterelnök rendelete szerint mindazoknak, akik a folyó évi termésfeleslegüket legkésőbb nov. 15-ig a Haditermény bizomonyosának közszükségleti célokra önként felajánlják, illetve leszállítják, a korábbi rendeletben meghatározott és fajtemperire 15 koronában a közönséges tengerire 10 koronában megállapított ártöbbleten felül még további 15 korona ártöbbletre van igényük.

— **Felmentések meghosszabbítása.** A honvédelmi miniszter és a földművelésügyi miniszter egyetértőleg akként rendelkeztek, hogy a közérdekből szükséges mező- és erdőgazdasági felmentések, amennyiben a folyó évi november 30 ával lejárnak, az eddigi elvi megállapodásokat és rendelkezéseket minden tekintetben érintetlenül hagyva, az eddigi gyakorlati eljárásához képest egyszerűsített alakban terjesztessenek fel a névjegyzékeket szerkesztő és véleményező hatóságok által. Az összes hatóságok figyelmébe a legnyomatékosabban felhívott arra, hogy mindenkit tartsanak vissza a felmentés meghosszabbítás után járó költséges, fáradságos, egyéni és a köz kárára is igen hátrányos utazástól. Ez tehát azt jelenti, hogy egy jogérvényesen felmentett katona 1918. november 30-tól kezdve 1919. évi február hó első hetéig zavartalanul megmaradhat polgári foglalkozásában, ha tényleg otthonában — nem pedig attól távol tartózkodik.

Felelős szerkesztő Horvát Imre.
Szerkesztőtárs: Németh Böske.
Laptul. kiadó: Horvát Gábor.

Kiválóan szép

egy és fél éves — két éves bivaly ökörtinók vannak eladók a zalaerdői bérgazdaságban

Posta: Jánosháza.

Tisztelettel

Kovács Aladár.

Már most lássa el magát mindenki

szőlőkötöző-papírszárgával

nem hulladék és nem csomózott hanem a legjobb natrom cellulose kapható és azonnal szállítható:

Papíráru Gyári és Kereskedelmi R.-T. Budapest.

VII. Rákoczi ut 6, Telefon: 83-63 Sürgőnycim: Papirtextil.

Viszonteladónak árendemény